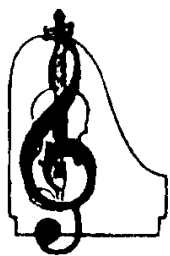

culturele
ANBI398^{ste} concert

Woensdag 18 december 2019

20.00 uur

Isabelle van Keulen
viool

Aleksandar Madžar
piano

Grote Zaal
Deventer
Schouwburg

*Onze concerten worden mede mogelijk
gemaakt door een bijdrage van de
Gemeente Deventer in het kader
van een 'Kleintje Cultuur'*

PROGRAMMA

Sergej Prokofjev (1891-1953)

Vijf melodieën voor viool en piano, op. 35bis

Andante
Lento, ma non troppo
Animato, ma non allegro
Allegretto leggero e scherzando
Andante non troppo

Sergej Prokofjev

Sonate nr.1 in f kl. t., op.80

Andante assai
Allegro brusco
Andante
Allegroissimo

PAUZE

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)

Sonate in Es gr. t., KV481

Molto Allegro
Adagio
Thema en variaties: Allegretto

Gabriel Fauré (1845-1924)

Sonate nr. 1 in A gr. t., op.13

Allegro molto
Andante
Allegro vivo
Allegro quasi presto

Violiste en altvioliste **Isabelle van Keulen** studeerde bij Davina van Wely en in Salzburg bij Sándor Végh. In 1984 won zij het Eurovisie Concours voor Jonge Musici in Genève. Dit betekende een internationale doorbraak, die resulteerde in vele optredens in binnen- en buitenland. Isabelle van Keulen soleerde onder andere bij het Koninklijk Concertgebouworkest, de Berliner Philharmoniker en het NHK Symfonie Orkest in Tokio. Ook is zij actief in het domein van de kamermuziek. Zo richtte zij in 1997 het

Delft Chamber Music Festival op, waarvan ze tot 2006 de artistieke leiding had. Isabelle van Keulen voert graag hedendaagse muziek uit en speelt met een eigen ensemble tangomuziek.

Aleksandar Madžar is geboren in Belgrado en begon aldaar op 6-jarige leeftijd aan zijn muzikale opleiding. Later zou hij leerling worden van o.a. de vermaarde Daniel Blumenthal in Brussel. Hij won concoursprijzen in ondermeer Bolzano, Leeds en Genève, waarna vele internationale optredens volgden in solorecitals, kamermuziekuitvoeringen en als solist bij de belangrijke orkesten. Als docent is hij verbonden aan de conservatoria van Brussel en Bern.

Sergej Prokofjev, enig kind van een welgestelde landbouwin-
genieur, bracht zijn vroege jeugd
door op een landgoed in het step-
pengebied van de Oekraïne. Zijn
moeder was pianiste met een grote
liefde voor Beethoven, Chopin en
(Anton) Rubinstein. Sergej's muzi-
kale ontwikkeling verliep snel: op

negenjarige leeftijd speelde hij al pianosonates van Beethoven en op zijn elfde had hij al twee opera's geschreven. In 1904 zette hij zijn opleiding voort aan het conservatorium in St. Petersburg, waar hij te boek stond als één van de meest ongezeglijke leerlingen. In 1914 won Prokofjev de prestigieuze Rubinsteinprijs met zijn eerste pianoconcert, hoewel de meningen van de jurerende leraren uiteenliepen en met name Glazoenov verre van enthousiast was.

Na de revolutie week Prokofjev in 1918 uit naar de Verenigde Staten, waar hij tot 1922 verbleef. Vervolgens woonde hij voornamelijk in Parijs, waar hij zijn vroegere contacten met Djagilev hervatte. In 1936 keerde hij definitief terug naar Rusland, waar hij, het voor vrije geesten onwelwillende politieke en culturele klimaat zo goed en zo kwaad mogelijk acceptierend, tot zijn dood is gebleven. Hij stierf op dezelfde dag als Stalin. *Archief/bew. E. Boasson*

De **Vijf melodieën** ontstonden in Californië in 1920 als vocalises voor de Oekraïense sopraan Nina Koshetz. Prokofjev was daar voor een korte tournee die hij had aangenomen nadat de première van zijn opera “De liefde voor de drie sinaasappelen” in Chicago moest worden uitgesteld. De premières van de opera en van de melodieën vonden uiteindelijk plaats in 1921.

In de zetting voor sopraan en piano bleek de muziek toch niet zo’n succes en op aandringen van de Poolse violist Paul Kochanski werkte Prokofjev ze in de zomer van 1925 in Parijs om tot de melodieën voor viool en piano. Hij heeft daarbij de technische mogelijkheden die de viool biedt benut, en zo is het niet zozeer een transcriptie als wel een hercompositie. De nummers 1, 3 en 4 zijn aan Kochanski opgedragen, de nummers 2 en 5 aan de violisten Cecilia Hansen en Joseph Szigeti.

De vijf melodieën zijn miniatuurtjes met de voor Prokofjev zo typische combinatie van humor, ongebruikelijke harmonieën en een grote verscheidenheid aan karakters.

De schetsen van de **eerste violosonate** dateren van 1938, kort na zijn terugkeer naar de Sovjet Unie, maar het stuk werd pas in 1946 voltooid. (Dit was ná de tweede violosonate, die hij al in 1944 componeerde.) In 1947 werd hem de Stalinprijs toegekend voor het werk. De sonate is opgedragen aan David Oistrach, die met pianist Lev Oborin het stuk samen met Prokofjev heeft ingestudeerd. Hierover vertelde Oistrach later het volgende: “Wij voelden hoe het stuk hem ter harte ging en wij waren zeer dankbaar voor de vele waardevolle aanwijzingen die hij gaf. De ene keer ging dit over het karakter van het muzikale verloop, een andere keer over het innerlijk gehalte van de muziek zelf. Zo zei hij bijvoorbeeld over de toonladderloopjes van de viool in het eerste (en laatste) deel dat deze moeten klinken als de wind, die over een kerkhof waait.” Op de begrafenis van Prokofjev heeft David Oistrach het eerste en derde deel van deze sonate

gespeeld, erbij vermeldend dat dit de “enige tragische stukken waren die hij in het werk van de onverwoestbare optimist Prokofjev had kunnen vinden.”
Archief/bew. E. Boasson

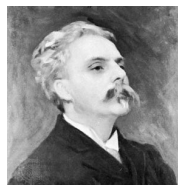

Wolfgang Amadeus Mozart heeft eigenlijk geen introductie, gezien de bekendheid die hij al sinds zijn jongste jaren in Salzburg geniet. Dat hij zó snel, zó beroemd is geworden zou wellicht niet gebeurd zijn als zijn vader, de componist en violist Leopold Mozart, hem niet door heel Europa op tournee had genomen. Daarbij werd de aandacht vooral gevestigd op Wolfgangs kunnen als componist en pianist.

Minder bekend is dat Wolfgang ook een goede violist was en daarin opgeleid was door één van de beroemdste violopedagogen van zijn tijd: zijn vader Leopold, van wiens hand in het jaar van Wolfgangs geboorte de beroemde “Versuch einer gründlichen Violinschule” al in druk verscheen.

In de violosonates komen de drie Mozarts samen: vooraleerst de componist, maar toch zeker ook de violist en de pianist in het raffinement waarmee de instrumenten benut worden.

De **violosonate in Es** van Mozart is een van zijn drie late violosonates, gecomponeerd in Wenen op het hoogtepunt van zijn kunnen. Hij kondigt als het ware de nieuwe tijd al aan, in de harmonieën in het langzame deel en een finale die bij Beethoven ook niet misstaan zou hebben.

Gabriel Fauré was, zeker in het muzikaal conservatieve en door de Opéra gedomineerde Parijs, zijn tijd vooruit toen hij zijn **eerste violosonate** schreef. Duosonates waren in de negentiende eeuw in Frankrijk nog nauwelijks gecomponeerd; Saint-Saëns, één van Fauré’s leermeesters, had in 1876 pas twee van zijn zeven duosonates geschreven (één voor viool en piano, en één voor cello en piano).

Fauré sloot aan bij de grote midden-negentiende-eeuwse Duitse kamermuziektraditie en in zijn eerste violosonate worden wij vooral herinnerd aan de warme en intieme lyriek van Schumann. Maar veel meer nog valt de persoonlijke en originele stijl op. Saint-Saëns onderkende meteen het grote belang van deze sonate voor de Franse muziek, waarmee, zoals hij schreef, “het monopolie van de Duitse kamermuziek werd doorbroken” en Fauré zich “op het niveau van de Meesters” had geplaatst.

Anderen, zoals Lalo en De Sarasate, sloten zich bij dit oordeel aan en met hun aanbevelingen werd de sonate aangeboden aan de belangrijke en vooruitstrevende Duitse uitgever Breitkopf & Härtel.

Op 6 december 1876 tekende Fauré een contract waarin hij alle rechten op de sonate afstond aan de uitgever in ruil voor publicatie. Eind februari 1877 werd de sonate uitgegeven. Fauré kreeg geen cent, alleen de eer. Weliswaar nam Breitkopf risico met zo’n onbekende Franse componist, maar het heeft de firma geen windeieren gelegd: vanaf het begin waren grote violisten geïnteresseerd en hebben zij de sonate uitgevoerd: Paul Viardot (aan wie de sonate is opgedragen), De Sarasate, Ysaÿe, Thibaud, Enesco, gevolgd door vele anderen, en tot op de dag van vandaag is het één van zijn meest geliefde werken.
Archief/bew. E. Boasson

Volgende concert: dinsdag 14 januari 2020

Esther Valentin, mezzosopraan
Anastasia Grishutina, piano

Winnaars van de Persprijs, Publieksprijs en Junior Jury Prijs op het Internationaal Vocalisten Concours Den Bosch 2019

programmatoelichtingen en recensies:

www.kamermuziek-deventer.nl